

מטעם 105 לפרשת לך לך
רמזים בטעמי המקרא בפרשה

בס"ד

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל אַבְרָם לֵאמֹר - לְךָ (תביר) מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִכֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָרְצָנָךְ (בראשית יב, א)

שינוי מקום קורע גזר דינו של אדם.

כך נאמר במסכת **ראש השנה** (דף טז עב): "ואמר רבי יצחק ארבעה דברים מקרעין גזר דינו של אדם אלו הן צדקה צעקה שינוי השם ושינוי מעשה ... ויש אומרים אף שינוי מקום דכתיב ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך והדר ואעשך לגוי גדול". ע"כ.

ונרמז בטעמים: לְךָ-לְךָ (תביר), בשינוי המקום **יישבר**¹ דינו ויזכה להיות לגוי גדול. שלום המאירי

וַאֲעֵשָׂךְ לְגוֹי גָדוֹל וְאַבְרָם כֹּהֵן (מנח זקף קטן) וְאַגְדְּלָהּ שְׂמָךְ (בראשית יב ב)

רש"י מבאר: "ואברכך - בממון. ב"ר"².

בענין הממון מבאר רש"י (דברים יא, ו) " ואת כל היקום אשר ברגליהם - זה ממנו של אדם שמעמידו על רגליו". ע"כ.

ונרמז בטעמים: וְאַבְרָם כֹּהֵן (מנח זקף קטן), ברכה בממון **הזוקף** ומעמיד את האדם.

שלום המאירי

וַאֲעֵשָׂךְ לְגוֹי גָדוֹל וְאַבְרָם כֹּהֵן וְאַגְדְּלָהּ שְׂמָךְ וְיִהְיֶה (טרחא) בְּרַכָּה (בראשית יב ב)

רבי צבי כהן מבאר³: וְיִהְיֶה (טרחא) בְּרַכָּה - "וְיִהְיֶה" אותיות הו"ה ברוך הוא, ויש טעם "**טרחא**" תחת תיבת 'והיה', לרמוז **שהטירחא** בעבודת השי"ת והדביקות בו היא היא הברכה.

¹ **שבירת** הדין נרמזת בפסוק (בראשית מג, ב): "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲבִיהֶם שְׁבִרוּ לָנוּ מַעַט אֶכְלֵ". כך דורש **כתר כהונה**, רבי רחמים חי חויתה הכהן, ירושלים תשל"ו, עמ' קס"ה: "ויאמר אבינו, הוא הקב"ה, שובו בתשובה וזה יהיה על ידי שברו לנו מעט אוכל להתרחק מהתאוות החומריות, ובזכות זה אנו **שוברים מדת הדין** הנרמזת בתיבת לנו" שהיא גימטריא אלהים הרומזת למדת הדין ובזכות זה ירדו גשמי רצון ברכה ונדבה וזהו מעט אוכל להיות שנה דשונה ומעט אוכל שנזרע יהיה לברכה עד שיכלו שפתותינו מלומר די אכי"ר". ידוע גם הביטוי "מנהג ברעכט דין", מנהג שובר דין, ורומז לשבירת מידת הדין, כך מבואר בשם רבי יחזקאל משינאווא שלפיכך נאמר בשלחן ערוך בעניני הלכות שבין ר"ח אלול עד אחרי סוכות "נוהגין", לפי שרגילין לומר א מנהג ברעכט א דין, כלומר שעל ידי מנהג שקבלו עליהם האנשים בימים הנוראים וגם בשאר ימות החול ובימים טובים וכו' שוברים את הדינים ואת הגזירות רעות ומכיון שהימים הנוראים הם ימי הדין לכן כתוב "ונוהגין" שע"י המנהג ההוא ישברו את הדינים למעלה ואת הגזירות הרעות.

² מדוע זקוק אברהם לממון? **שפתי חן**, רבי חיים נאטענזאהן, רב זידיק, וילנא תרס, דף יא עא, מבאר שלש סיבות: א. כדי שיהיו דבריו בעיני אמונה נשמעים, שהרי חכמת המסכן בזויה ודבריו אינם נשמעים כמ"ש שלמה. ב. שאם לא יהיה עשיר הלא יאמרו כי שוא עבוד אלקים כי כל עושי רשעה נבנו וכל זדים מאושרים ויראי אלהים ילכו קדורנית כמ"ש במלאכי ג. ג. כדי שלא יחשבו שדבריו אינם יוצאים מהלב אלא שהוא רוצה תשלום.

³ **איל וצבי**, רבי צבי כהן, טבריה תשע"א, עמ' ט"ו.

מטעם 105 לפרשת לך לך
רמזים בטעמי המקרא בפרשה

בס"ד

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גָדוֹל וְאֶבְרַכְךָ וְאֶגְדְּלֶה וְשָׂמַךְ יְהוָה בְּרַכָּה (סוף פסוק) (בראשית יב ב)

ברכת אבות היא הראשונה בתפילת עמידה ונחתמת "מגן אברהם". כך נאמר במסכת פסחים (דף קיז עב): "אמר רבי שמעון בן לקיש ואעשך לגוי גדול זהו שאומרים אלהי אברהם ואברכך זהו שאומרים אלהי יצחק ואגדלה שמך זהו שאומרים אלהי יעקב יכול יהו חותמין בכולן תלמוד לומר והיה ברכה, בך חותמין ואין חותמין בכולן". ע"כ.

ונרמז בטעמים: יְהוָה בְּרַכָּה (סוף פסוק), רמז שיחתמו באברהם. **סוף** ברכת אבות הוא "מגן אברהם".

שלום המאירי

וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גָדוֹל וְאֶבְרַכְךָ וְאֶגְדְּלֶה (טפחא) שָׂמַךְ יְהוָה (טפחא) בְּרַכָּה (סוף פסוק) (בראשית יב ב)

חזקוני (על במדבר ב,ב) מבאר ששמות האבות היו בדגלי מחנות ישראל: "על דגלו באתת - בדגלים היה כתוב אותיות של שמות האבות וכיצד היו כתובות בדגל ראובן היה כתוב אי"י בשני בצ"ע בשלישי רח"ק ברביעי מק"ב. ראשונות שבתיובות הם אברם השניות יצחק השלישית יעקב, והענן היה מסכך על ישראל כמין ה"א דאברהם". ע"כ.

לא ידוע מקור דבריו.

אפשר להציע שמקור הענין בפסוק כאן. במסכת פסחים (דף קיז עב) נאמר: "אמר רבי שמעון בן לקיש ואעשך לגוי גדול זהו שאומרים אלהי אברהם ואברכך זהו שאומרים אלהי יצחק ואגדלה שמך זהו שאומרים אלהי יעקב יכול יהו חותמין בכולן תלמוד לומר והיה ברכה בך חותמין ואין חותמין בכולן".

וְאֶגְדְּלֶה - זהו שאומרים אלהי יעקב. והנה סדר המחנות של ישראל נקבע ע"י יעקב כסדר נשיאת מיטתו⁴. התיבה וְאֶגְדְּלֶה רומזת לדגל.

יְהוָה רומזת לאות ה', כדברי חזקוני " והענן היה מסכך על ישראל כמין ה"א דאברהם".

ונרמז אף בטעמים: וְאֶגְדְּלֶה (טפחא) שָׂמַךְ יְהוָה (טפחא), שתי התיבות הרומזות לדגלים באותו טעם, **טפחא**. סידור הדגלים היה כנגד מחנות השכינה⁵, וסביב לאהל מועד שהשכינה שורה בו על הכפורת, ולמדו חז"ל⁶ שהכפרת היה גבהה **טפח**, ופני הכרובים היו **טפח**.

שלום המאירי

⁴ רש"י על בראשית נ יג: "וקבע להם מקום ג' למזרח וכן לד' רוחות וכסדרן למסע מחנה של דגלים נקבעו כאן. לוי לא ישא שהוא עתיד לשאת את הארון ויוסף לא ישא שהוא מלך. מנשה ואפרים יהיו תחתיהם וזהו איש על דגלו באותות באות שמסר להם אביהם לישא מטתו". מקורו **במדרש רבה במדבר** - פרשה ב פסקה ח.

⁵ **מדרש רבה במדבר** - פרשה ב פסקה י: "וכשם שברא הקב"ה ד' רוחות העולם כך סיבב לכסא ד' חיות ולמעלה מכולם כסא הכבוד וכנגדן סידר הקב"ה הדגלים למשה".

⁶ **סוכה** דף ה עא: "דתני רבי חנינא כל הכלים שעשה משה נתנה בהן תורה מדת ארכן ומדת רחבן ומדת קומתן כפרת מדת ארכה ומדת רחבה נתנה מדת קומתה לא נתנה... רב הונא אמר מהכא על פני הכפרת קדמה ואין פנים פחות מטפח... ונילף מכרוב דכתיב אל הכפרת יהיו פני הכרבים אמר רב אחא בר יעקב גמירי אין פני כרובים פחותין מטפח ורב הונא נמי מהכא גמיר ומאי כרוב אמר רבי אבהו כרביא שכן בבבל קורין לינוקא רביא".